

Дікунова О. А.

ДВНЗ «Криворізький державний педагогічний університет», бібліотека

Поліщук О. Б.

ДВНЗ «Криворізький державний педагогічний університет», бібліотека

БІБЛІОГРАФУВАННЯ ПРАЦЬ УЧЕНИХ – НАУКОВО-ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОЕКТ БІБЛІОТЕКИ КРИВОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Розглянуто пріоритетний напрям науково-бібліографічної діяльності бібліотеки Криворізького державного педагогічного університету – створення й видання біобібліографічних покажчиків провідних учених, науково-бібліографічних покажчиків праць професорів і викладачів вишу. Висвітлено окремі аспекти й особливості бібліографування праць учених університету.

Ключові слова: бібліографування, бібліографічні покажчики, науково-бібліографічна діяльність, науково-інформаційна діяльність, проектна діяльність.

Історія Криворізького державного педагогічного університету (КДПУ) – невід’ємна складова історії освітньо-культурного будівництва на Придніпров’ї. Його авторитет підтверджено багаторічною практикою підготовки кадрового потенціалу вищої кваліфікації не тільки для освітньо-педагогічної галузі, а й для адміністративно-державницької, культурно-мистецької, соціально-психологічної, туристично-краєзнавчої та інших сфер діяльності.

Особливу роль у підготовці висококваліфікованих спеціалістів і науковому зростанні вишу належить вельмишановним професорам, докторам і кандидатам наук. Серед них – наукова еліта України, лауреати державних премій та конкурсів. Наукові та науково-практичні здобутки багатьох учених відзначені міжнародними дослідницькими преміями та сертифікатами. Вони є авторами свідоцтв на винаходи й патенти, експертами в різних наукових галузях, керівниками відомих в Україні й за її межами наукових шкіл.

Бібліотека є важливим структурним підрозділом Криворізького державного педагогічного університету, який плекає свої наукові й педагогічні традиції.

Інформаційно-бібліографічним відділом бібліотеки започатковано науково-інформаційний проект з бібліографування наукової творчості вчених за напрямками:

- науково-допоміжні покажчики поточного бібліографування праць професорів і викладачів [3];
- науково-допоміжні покажчики ретроспективного бібліографування праць [3];
- біобібліографічні покажчики (серія «Пам'яті професорів Криворізького педагогічного» і серія «Вчені-ювіляри Криворізького педагогічного») [1].

Бібліографічні покажчики праць сприяють рекламуванню інтелектуального капіталу вищого навчального закладу, розкривають результати наукової та навчально-педагогічної діяльності професорсько-викладацького колективу.

Поточне бібліографування праць учених університету – це створення й видання фахівцями інформаційно-бібліографічного відділу щорічних зведених покажчиків праць професорів і викладачів: 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 рр. (готується 2016 р.). У покажчиках представлено ті друковані видання, що надійшли у фонд бібліотеки та праці, розміщені в інституційному репозитарії (електронному архіві КДПУ). До покажчика включаються бібліографічні описи монографій, дисертацій, авторефератів дисертацій, підручників, навчально-методичних посібників, довідників, статей із періодичних видань і наукових збірників, рецензій, опублікованих тез доповідей на наукових конференціях і науково-практичних семінарах. На окремі праці є гіпертекстові посилання на електронні версії, представлені у відкритому доступі. Покажчики оснащено допоміжним довідковим апаратом: передмовою (від укладачів) та іменним покажчиком.

Інформаційно-бібліографічний відділ активно працює у напрямку поточного бібліографування праць учених, використовуючи різні засоби їх представлення:

- у вигляді щоквартальних віртуальних виставок на веб-сайті бібліотеки;
- у вигляді щоквартальних інформаційних оглядів нових надходжень книг викладачів на веб-сайті бібліотеки.

Одним із засобів представлення наукової діяльності вищого навчального закладу та просування у суспільстві наукових досліджень як окремих провідних учених, так і наукових колективів є біобібліографія.

2012 р. започатковано серію «Пам'яті професорів Криворізького педагогічного». Вип. 1 серії присвячено професору, ректору КДПУ (2000-2010 рр.) Володимирі

Костянтиновичу Буряку: «Життя, віддане педагогічній науці» (до 70-річчя від дня народження). Вип. 2 серії підготовлено до 85-річчя від дня народження ректора (1979–2000 рр.) Криворізького державного педагогічного інституту/університету, професора Павла Івановича Шевченка: «Фундатор педагогічної освіти Кривбасу». Вип. 3 серії присвячено доктору педагогічних наук, професору В. С. Пікельній: «Відкритий всесвіт Валерії Семенівни Пікельної». До 100-річчя від дня народження професора, доктора біологічних наук, завідувача кафедри ботаніки Івана Андрійовича Добровольського створено біобібліографічний покажчик «Видатний геоботанік України» (4 вип. серії).

Головними елементами структури випусків цієї серії є:

передмова (від укладачів); вступна стаття про життєвий та творчий шлях ученого; слово на пошану пам'яті вченого (спогади колег, учнів); хронологічний покажчик праць, у якому представлено бібліографію наукової й науково-методичної спадщини; матеріали про наукову школу і науково-педагогічну та суспільно-громадську діяльність ученого; допоміжний (іменний покажчик).

2015 р. започатковано серію «Вчені-ювіляри Криворізького педагогічного».

Вип. 1 серії підготовлено до ювілею професора, доктора історичних наук, завідувача кафедри історії та правознавства В. О. Шайкан – «Берегиня української історії Валентина Олексіївна Шайкан». Вип. 2 серії присвячено професору, доктору соціологічних наук, завідувачу кафедри соціології та економіки А. С. Лобановій – «Професор Алла Лобанова: шлях у соціологічній науці». Вип. 3 серії підготовлено до 80-річного ювілею доцента кафедри ботаніки, члена-кореспондента Української екологічної академії наук Ющука – «Євген Давидович Ющук: життя як творчість на ниві української освіти та науки». До 70-річного ювілею професора, доктора педагогічних наук, завідувача кафедри фізики та методики її навчання О. А. Коновала підготовлено Вип. 4 серії – «Олександр Андрійович Коновал: обранець науки як долі».

Головними елементами структури випусків цієї серії є: передмова (від укладачів); вітальне слово ювіляру; біографічний нарис, що містить характеристику найважливіших напрямів професійної, педагогічної та громадської діяльності вчених; хронологію основних дат життя та діяльності; хронологічний покажчик праць, у якому репрезентовано науковий і науково-методичний доробок; матеріали про наукову школу і науково-педагогічну та суспільно-громадську діяльність ученого; допоміжний (іменний покажчик).

Біобібліографічні покажчики дають змогу відтворити реальний образ ученого, відстежити формування й розвиток його наукових ідей, розкрити внесок у наукові дослідження. Наш досвід доводить, що якість біобібліографічних покажчиків залежить від ретельного попереднього дослідження фахівця-бібліографа. Цей процес дозволяє максимально виявити всі опубліковані праці вченого та літературу про нього. Робота здійснюється в тісному контакті з ученими, адже тільки безпосередня професійна співпраця бібліографів і науковців забезпечує якісний фаховий рівень покажчика.

Презентації біобібліографічних покажчиків для бібліотеки, без сумніву, мають позитивні результати: залучення вчених до популяризації власних праць з книжкового фонду бібліотеки, ознайомлення науковців і студентів з працями викладачів, і, безумовно, розкриття професійних якостей бібліографів-укладачів покажчиків. Такі заходи сприяють збереженню традицій вишу, зміцненню корпоративної й наукової культури, зв'язків між бібліотекою, професорсько-викладацьким колективом і студентами.

До 85-річчя заснування Криворізького педагогічного університету підготовлено бібліографічний покажчик «Освітньо-інтелектуальний центр Дніпропетровщини» [2] – окреме науково-бібліографічне дослідження, що створене з метою максимального виявлення та аналізу друкованих джерел і електронних ресурсів відкритого доступу з історії становлення й сьогодення вишу. У покажчику вміщено матеріали, присвячені історичному розвитку університету; становленню й розвитку факультетів, кафедр, наукових шкіл; публікації про всіх очільників – директорів, ректорів; відомих викладачів і випускників. В окремому розділі репрезентовано основні наукові, науково-методичні та навчально-методичні видання докторів наук і професорів, починаючи з 30-х років ХХ ст. до 2015 р.; наукові фахові та інші науково-методичні видання, засновниками й видавцями яких є кафедри університету. В іменному покажчику наведено прізвища всіх авторів, співавторів, упорядників, редакторів, згаданих у бібліографічному покажчику. Розділ включено у ювілейне наукове видання «Професори Криворізького педагогічного», що підготовлено до 85-річчя Криворізького державного педагогічного університету.

Ретроспективне бібліографування праць учених бібліотекою було розпочато ще у 70-ті роки ХХ ст. веденням карткової картотеки «Праці викладачів». На сьогодні картотека продовжує існувати й налічує понад 8 тис. бібліографічних записів.

Першою спробою узагальнення інформації про науковий та педагогічний доробок учених Криворізького педагогічного інституту було видання у 1980 р. (до 50-річного

ювілею КДПУ) бібліографічного покажчика наукових праць професорсько-викладацького складу за 1936-1980 рр.

Ретроспективне бібліографування праць відновлено й наразі представлено у бібліографічному покажчику наукових праць викладачів історичного факультету за 2000-2012 рр. та бібліографічному покажчику праць професорсько-викладацького складу кафедри історії України та правознавства, створеного до 15-річного ювілею кафедри.

Укладені за науково-обґрунтованою методикою біобібліографічні покажчики та покажчики праць учених, їх видання та презентації слугують рекламою потужного інтелектуального потенціалу університету і формуванню його авторитетного іміджу.

З друкowanими виданнями покажчиків можна ознайомитись в інформаційно-бібліографічному відділі бібліотеки КДПУ. Електронні версії покажчиків представлено на сайті бібліотеки http://kdpu-library.ucoz.ru/index/bibliografichni_pokazhchiki/0-27 та інституційному репозитарії <http://elibrary.kdpu.edu.ua/jspui/handle/0564/84>.

Таким чином, створення біобібліографічних посібників та ресурсів поточного й ретроспективного бібліографування праць має велике значення для дослідження наукової творчості як окремих учених, так і наукових шкіл, наукових колективів, і є ефективним засобом збереження наукової спадщини університету.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біобібліографічні покажчики провідних учених Криворізького державного педагогічного університету [Електронний ресурс] / упоряд. О. А. Дікунова, О. Б. Поліщук, Ю. С. Душко [та ін.] ; за ред. Г. М. Віняр, О. М. Кравченко. – Режим доступу: http://kdpu-library.ucoz.ru/index/biobibliografichni_pokazhchiki/0-101.
2. Освітньо-інтелектуальний центр Дніпропетровщини (до 85-річчя заснування Криворізького педагогічного інституту/університету) : бібліографічний покажчик / упоряд. О. А. Дікунова, за ред. О. М. Кравченко. – Кривий Ріг, 2015. – 137 с.
3. Праці професорсько-викладацького складу Криворізького державного педагогічного університету : науково-допоміжні покажчики [Електронний ресурс] / упоряд. О. А. Дікунова, О. Б. Поліщук, Ю. С. Душко [та ін.] ; за ред. О. М. Кравченко. – Режим доступу: http://kdpulibrary.ucoz.ru/index/bibliografichni_pokazhchiki_drukovanikh_prac_vikladachiv/0-102.

Дикунова О. А.

ГВУЗ «Криворожский государственный педагогический университет», библиотека

Полищук О. Б.

ГВУЗ «Криворожский государственный педагогический университет», библиотека

БИБЛИОГРАФИРОВАНИЕ ТРУДОВ УЧЕНЫХ – НАУЧНО-ИНФОРМАЦИОННЫЙ ПРОЕКТ БИБЛИОТЕКИ КРИВОРОЖСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО ПЕДАГОГИЧЕСКОГО УНИВЕРСИТЕТА

Рассмотрено приоритетное направление научно-библиографической деятельности библиотеки Криворожского государственного педагогического университета – создание и издание биобиблиографических указателей ведущих ученых, научно-библиографических указателей трудов профессоров и преподавателей вуза. Освещены отдельные аспекты и особенности библиографирования трудов ученых университета.

Ключевые слова: библиографирование, библиографические указатели, научно-библиографическая деятельность, научно-информационная деятельность, проектная деятельность.

Dikunova O. A.

Kryvyi Rih State Pedagogical University, Library

Polishchuk O. B.

Kryvyi Rih State Pedagogical University, Library

BIBLIOGRAPH YING SCIENTISTS' WORKS AS SCIENTIFIC-INFORMATIONAL PROJECT OF LIBRARY OF KRYVYI RIH STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY

Creating and publishing biobibliographic indexes of leading scientists, scientific-bibliographic indexes of University's professors' and teachers' works is discussed as the priority trend of Kryvyi Rih State Pedagogical University library's scientific bibliography. The article dwells upon some aspects and features of bibliographing the works of the University scientists.

Keywords: bibliographing, bibliographic indexes, scientific-bibliographic activity, scientific-informational activity, project activity.